

Neoliberalismoa gainbeheran ote?

**BALEREN BAKAIKOA
AZURMENDI**
EKONOMIALARIA

Neoliberalismoak keynesianismoari aurre hartu zion 1973ko petrolioaren krisialdiak Mendebaldeko ekonomiak larriki kolpatu eta hazkundearen moteltzea eta inflazioa, bi fenomenoak batera ematen hasi zirenean. Fenomeno hori “stagflazio” bezala ezagutzen dugu. Neoliberaliek egoera aprobe txatu zuten beren doktrina ezartzeko, eta egikaritzeko hor zeuden Reagan eta Thatcher gobernu-buruak.

Hurrengo hamarkadetan neoliberalismoak indarra hartu zuen teoria eta politika ekonomikoan, eta mainstream bilakatu zitzaigun herrialde kapitalista orotan. Pentsamendu eta praktika ekonomiko hori indartze aldera, 1989an onetsitako Washingtoneko Kontsentsua erabakigarria izan zen. Ekonomia merkatuak gidatu behar zuen, enpresa publiko oro pribatizatu beharra zegoen, aurrekontu publikoak orekatu eta ekonomia desarautu, besteak beste. Halaber, neoliberalen predikuek azpimarratzen zuten ezberdintasun ekonomikoak desagertuko zirela, baita krisialdiak ari-nagoak izango zirela ere.

Horrela igaro ziren lau hamarkada, baina krisialdiek jarraitu zuten noiz-behinka azaltzen. Gurean, aipatzekoa da 1992-93ko krisialdi larria. Azkenik, 2008ko nazioarteko krisialdia etorri zitzaigun, zeinean neoliberalen teoriak porrot nabarmena ezagutu zuten. Geroztik hainbat ekonomialari ospetsuk

2008ko krisiaz
geroztik hainbat
ekonomialari
ospetsuk auzitan
ipini dituzte teoria
neoliberalak

auzitan ipini dituzte teoria horiek, hala nola Joseph Stiglitz-ek edo Paul Krugman-ek AEBetan. Frantziako Estatuan, Thomas Piketty-k datu estatistiko andana erabilita demostratu du neoliberalismoa indarren egon den garai guztian alde ekonomikoak areagotu direla eta ondarea esku gutxiagotan kontzentratu dela, aberatsak aberatsago bihurtuta eta pobrezia sakonago hedatuta. Badakigu, jakin ere, Piketty neoliberalen etsai gogorrenetako bilakatu dela eta bere teoriak gezurtatzeko saiakerak areagotzen ari direla.

Beraz, neoliberalismoaren aurkako lehen zutabeak ipini ziren aurreko bi hamarkadetan, eta gerora ekonomialari gehiago etorri dira. Berriki Olivier Blanchard-ek eta Dani Rodrik-ek liburu interesgarria argitaratu dute, *Desberdintasunak borrokatzen* (Deusto argitale-

txea), hainbat unibertsitate ospetsuetako (Harvard, MIT, Berkeley, Princeton) ekonomialari ugariren ekarpenekin. Denak ados daude esatean eredu kapitalista honetan alde ekonomikoak handitu direla, ondarea etengabe kontzentratzen ari dela eta zerbait egin behar dela, nahiz politika ekonomikoak zehazterakoan alde nabarmenak azaldu beraien artean. Desadostasun handiak dituzte sistema kapitalista bidegabe honen erreformak proposatzerakoan: errenta goren zergapetzearen alorrean, ondarean edo oinordetzan. Hala ere, neoliberalismoak ekarri egoera larriari kritika gogorrak burutu dizkiote. Ez da gutxi!

Blanchard Nazioarteko Diru Funtseko ikerketa zerbitzuburu izan zen, eta jakina da erakunde hori neoliberalismoaren sustatzaile izan dela azken hamarkadetan, nahiz azkenaldian zertxobait aldatuz joan den, ikusirik munduko ekonomia nora doan doktrina neoliberalak aplikatu ostein. Rodrik, aldiz, kritiko izan da sistema kapitalistaren funtzionamenduarekin.

Liburuaren ekarpenak ondo daude, baina ekonomialari horiek ez dute aintzat hartzen baliabide naturalak mugatuak direla eta hazkundea ez dela betirako izango. Halaber, klima aldaketa jarduera ekonomikoa baldintzatzen ari dela saihesten dute. Agian, hurrengo batean helduko diete arazo larri horiei, baita Ukraina eta Errusia arteko gerla ankerrak areagotu digun krisialdiari ere. ●